

NI ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA NIJE POUZDAN IZVOR INFORMACIJA O KARTOGRAFSKIM PROJEKCIJAMA

Encyclopaedia Britannica / *Britannica* objavljuje se od 1768. godine. 15. izdanje iz 2010. godine, koje obuhvaća 32 sveska i 32 640 stranica, bilo je jedno od posljednjih tiskanih izdanja. Tiskano izdavanje postupno je ukinuto 2012. godine, nakon čega se *Britannica* u potpunosti usmjerila na digitalno izdanje. Od 2016. godine objavljuje se isključivo kao mrežna enciklopedija. U 21. stoljeću *Britannica* se suočila s jakom konkurencijom, ponajprije od digitalne enciklopedije *Microsoft Encarta* te kasnije od *Wikipedije*. Za razliku od tih izvora, koji se kontinuirano i kolaborativno ažuriraju, *Britannica* je sporije mogla pratiti opseg i brzinu promjena, što je pridonijelo njezinoj digitalnoj transformaciji (Wikipedia 2026).

Od 2023. do danas (travanj 2026) testirali smo u desetak tekstova znanje umjetne inteligencije o kartografskim projekcijama. Testirali smo ChatGPT, DeepSeek, Gemini, Grok i Perplexity. Ustanovili smo da je njihovo znanje o kartografskim projekcijama vrlo oskudno. Služe li se studenti tim alatima u pripremanju ispita, pisanju seminarских ili diplomskih radova, mogu imati više štete nego koristi. Od desetak spomenutih tekstova ovdje citiramo prvi (Frančula i Lapaine 2023) i posljednji (Frančula 2026).

Zanima nas stoga koliko je danas, u usporedbi s umjetnom inteligencijom, *Britannica* pouzdan izvor informacija o kartografskim projekcijama. Iz opsežnog teksta o kartografskim projekcijama izdvojili smo nekoliko odlomaka.

Map projections

A great variety of map projections have been devised to provide for the various properties that may be desired in maps. In effect, a [projection](#) is a systematic method of [drawing](#) the Earth's meridians and parallels on a flat surface. Some projections have equal-area properties, while others provide for [conformal](#) delineations in which, for small areas, the shape is practically the same as it would be on a [globe](#).

Most types of projection can be grouped according to their geometric derivations as cylindrical, conic, or azimuthal. A few cannot be so related or are combinations of these. Terms such as network, graticule, or grid might have been preferable to describe the transposition of meridians and parallels from globe to flat surface, since few systems are actually derived by projection, and most in fact have been formulated by [analytic](#) and mathematical processes.

Conic projections are [derived](#) from a projection of the globe on a cone drawn with the point above either the North or [South Pole](#) and tangent to the Earth at some standard or selected parallel. Occasionally the cone is arranged to intersect the Earth at two closely spaced standard parallels. A polyconic projection, used in large-scale map series, treats each band of maps as part of a cone tangent to the globe at the particular latitude.

Cylindrical projection, in [cartography](#), any of numerous [map projections](#) of the terrestrial sphere on the surface of a cylinder that is then unrolled as a plane. Originally, this and other map projections were achieved by a systematic method of [drawing](#) the Earth's meridians and latitudes on the flat surface.

Azimuthal, or zenithal, projections picture a portion of the Earth as a flattened disk, tangent to the Earth at a specified point, as viewed from a point at the centre of the Earth, on the opposite side of the Earth's surface, or from a point far out in [space](#). If the perspective is from the centre of the Earth, the projection is called gnomonic; if from the far side of the Earth's surface, it is stereographic; if from space, it is called [orthographic](#).

Već na početku drugog citiranog odlomka kartografske se projekcije klasificiraju prema geometrijskom načinu dobivanja na konusne, cilindrične i azimutne. U odlomku o ko-

nusnim projekcijama navode se i polikonusne projekcije kao projekcije na više tangenčnih konusa. Nadalje se ističe da je malo projekcija koje se ne dobivaju na taj način, dok se na kraju istog odlomka, suprotno toj tvrdnji, navodi da se većina projekcija dobiva matematičkim postupcima.

Konusne i cilindrične projekcije definiraju se uz pomoć razvojnih ploha – konusa i cilindra, dok se azimutne projekcije opisuju isključivo kao perspektivne. Pritom se pseudocilindrične i pseudokonusne projekcije uopće ne spominju, kao ni aspekt kartografskih projekcija.

O problematičnosti primjene razvojnih ploha u klasifikaciji kartografskih projekcija, koja nije samo nepotrebna nego i štetna, pisano je u više navrata. Ovdje se navodi samo rad (Lapaine i Frančula 2022).

Nažalost, ni *Encyclopaedia Britannica* ne može se smatrati pouzdanim izvorom informacija o kartografskim projekcijama.

Napomena: U lektoriranju teksta poslužio sam se ChatGPT-jem.

Literatura

Frančula, N. (2026): Terminologija na području kartografskih projekcija i umjetna inteligencija, *Geodetski list*, 80 (103), 1, 75–77, <https://www.croris.hr/crosbi/publikacija/prilog-casopis/936648> (11. 4. 2026.).

Frančula, N., Lapaine, M. (2023): ChatGPT and map projections / ChatGPT i kartografske projekcije, *Kartografija i geoinformacije*, 22, 39, 96–103. <https://www.croris.hr/crosbi/publikacija/prilog-casopis/795312> (11. 4. 2026.).

Lapaine, M., Frančula, N. (2022): Map Projections Classification. *Geographies* 2, 2, 274–285, <https://www.croris.hr/crosbi/publikacija/prilog-casopis/310431> (11. 4. 2026.).

Wikipedia (2026): Encyclopedia Britannica, <https://www.britannica.com/> (11. 4. 2026.).

Nedjeljko Frančula

RANGIRANJE HRVATSKIH ČASOPISA PREMA SCIMAGO JOURNAL & COUNTRY RANK U 2025.

Krajem 2007. godine pojavio se portal *SCImago Journal & Country Rank* koji na osnovi podataka iz *Scopus*a služi za rangiranje časopisa prema raznim statističkim pokazateljima o objavljenim radovima i podacima o njihovoj citiranosti. Najvažniji od nekoliko pokazatelja je SJR (engl. *SCImago Journal Rank*). Izračunava se na osnovi broja citata pri čemu veću težinu imaju citati iz više rangiranih časopisa (Frančula 2016).

Na mrežnim stranicama [SCImago](#) dostupni su podaci o rangiranju 204 hrvatska časopisa u 2025. godini. U nastavku izdvojeni su, uz dva geodetska časopisa, i časopisi u kojima i geodeti mogu objaviti poneki svoj članak. Naveden je rang časopisa, naziv, SJR i kvartil u kojem se nalazi.

1. Brodogradnja, 1,024, Q1
5. Croatian Journal of Forest Engineering, 0,656, Q1